

Радкевич В. О.,
*доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН України, Інститут
професійної освіти НАПН України, м. Київ*

ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

За сучасних умов технологізації виробничих процесів у всіх сферах економіки на основі використання автоматизованих систем управління, програмного забезпечення, штучного інтелекту, віртуальних середовищ, хмарних ресурсів, інтернету речей, 3D-друкування тощо актуалізується значущість цифровізації професійної освіти, що сприятиме професійній підготовці майбутніх кваліфікованих фахівців, які швидко адаптуватимуться до змінних вимог високотехнологічних робочих місць. З огляду на це підвищується роль інноваційної компетентності педагогічних працівників, зокрема викладачів закладів професійної освіти у сфері цифрових технологій.

Основним компонентом означеної компетентності є здатність викладачів застосовувати цифрові освітні ресурси та методи. Вони дають змогу організувати освітній процес більш гнучко та ефективно, розширюючи доступ здобувачів освіти до великої кількості інноваційного освітнього контенту, включаючи електронні підручники, посібники, відеолекції, інтерактивні завдання, адаптивні тести тощо. Це сприяє глибшому розумінню змісту навчального матеріалу й розвитку критичного мислення здобувачів освіти, а також відкриває нові можливості для комунікації між викладачами і здобувачами освіти, формування в них навичок роботи у команді, самостійного пошуку інформації, що є важливим для функціонування у сучасному цифровому суспільстві.

У цьому контексті викладачі закладів професійної освіти мають володіти ґрунтовними цифровими навичками, зокрема щодо роботи з програмним забезпеченням та цифровими освітніми платформами. Серед таких платформ варто виокремити Coursera, edX, Future Learn, що пропонують онлайн курси, під час яких викладачі вчаться застосовувати цифрові технології в організації навчальної діяльності здобувачів освіти тощо. Існують також спеціалізовані цифрові платформи, створені з урахуванням особливостей професійної освіти. Наприклад, LinkedIn Learning презентує навчальні програми, спрямовані на вдосконалення у викладачів умінь використання цифрових освітніх інструментів. Актуалізується значущість платформи Google for Education, яка пропонує цифрові освітні ресурси для оптимізації процесів навчання й викладання. Популярною є цифрова платформа «Професійна освіта онлайн», що дає змогу викладачам закладів професійної освіти ефективно впроваджувати цифрові технології в освітній процес, тим самим сприяючи формуванню професійної

компетентності майбутніх кваліфікованих фахівців для різних галузей економіки.

Для адаптації освітнього процесу до вимог високотехнологічного виробництва необхідною є наявність у викладачів знань і вмінь щодо використання штучного інтелекту. Це не тільки сприяє підвищенню ефективності навчання майбутніх кваліфікованих фахівців, але й сприяє розвитку в них творчості та готовності до безперервного самовдосконалення. З цією метою викладачі мають не лише розуміти основні принципи функціонування штучного інтелекту, але й уміти ефективно інтегрувати цю новітню технологію в освітній процес, а також володіти розвиненим критичним мисленням для оцінювання його впливу на якість професійної освіти майбутніх кваліфікованих фахівців [2]. Штучний інтелект та машинне навчання відкриває нові можливості для автоматизації професійної діяльності викладачів, включаючи персоналізацію навчання та управління знаннями. Водночас, впровадження штучного інтелекту в освітній процес обумовлює ряд викликів, зокрема потребу в забезпеченні цифрової безпеки, захисту персональної інформації та даних, балансу між автоматизацією й індивідуальним підходом до організації професійного навчання.

Перспективним є застосування в освітньому процесі цифрових ігор та симуляцій, що передбачає наявність у викладачів закладів професійної освіти знань і вмінь з основ програмування, дизайну ігор, педагогіки та психології електронного навчання, що дають їм змогу створювати цифровий освітній контент, який відповідає навчальним цілям і містить елементи розвитку особистості майбутніх кваліфікованих фахівців.

Додатковим аспектом інноваційної компетентності викладачів закладів професійної освіти є використання цифрових технологій в оцінюванні результатів навчання здобувачів освіти. Вони дають змогу автоматизувати процес оцінювання й забезпечити його об'єктивність та прозорість, а також зворотний зв'язок у реальному часі [3]. З огляду на це, викладачі мають уміти застосовувати мобільні додатки, інтерактивні й мультимедійні навчальні матеріали. Це сприяє активізації уваги здобувачів освіти, підвищенню рівня мотивації й гнучкості навчання, що дає змогу вчитися в зручному для них часі та місці. Ця гнучкість є особливо критичною для дорослого населення, які можуть поєднувати навчання з роботою або іншими діяльностями. Таким чином, мобільні додатки не тільки сприяють ефективному навчанню, але й вносять важливий вклад у розширення доступу учнівської молоді і дорослих до здобуття професійної освіти.

У цьому контексті розвиток інноваційної компетентності викладачів закладів професійної освіти у сфері цифрових технологій потребує наявності сприятливого розвивального середовища, яке підтримують педагогічні й технологічні інновації. Це передбачає розширення викладачам можливостей у міжкурсовий період підвищення кваліфікації та під час стажування оволодівати мультимедійним обладнанням, програмним забезпеченням, засобами сучасної комунікації, а також запровадження системи їхньої мотивації й винагород. За цих умов, самоосвіта є ключовим інструментом

досягнення означеної мети, сприяючи викладачам у безперервному вдосконаленні знань, умінь і навичок щодо інтеграції цифрових технологій в освітній процес, що позитивно позначається на створенні динамічного цифрового освітнього середовища закладу професійної освіти [1].

Для досягнення високих результатів у самоосвіті, викладачі створюють персоналізований план розвитку інноваційної компетентності, який має охоплювати деталізовані етапи для реалізації означених завдань, вибір необхідних ресурсів для навчання та особистісного розвитку. Ключовим елементом самоосвітньої діяльності викладачів є самоаналіз, адже він дає їм змогу аналізувати особистий досвід, визначати переваги та недоліки у власному розвитку, а також адаптувати методики навчання відповідно до отриманих результатів. Більш того, самоаналіз забезпечує поглиблене осмислення цифрового освітнього контенту для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих фахівців та стратегій розвитку їхнього критичного мислення й самоконтролю.

У реалізації завдань самоосвіти необхідно наголосити на значенні впливу на цей процес участі викладачів у професійних освітніх об'єднаннях та соціальних мережах. Завдяки регулярній взаємодії в таких групах, викладачі можуть безперервно вдосконалювати свої професійні здібності та інноваційні компетенції, що є важливим складником їхнього прогресу. Активна участь викладачів у професійних співтовариствах сприяє створенню міждисциплінарних взаємозв'язків для інтеграції знань з різноманітних дисциплін, а також виконанню спільних дослідницьких проєктів, спрямованих на впровадження інновацій у сфері професійної освіти.

Адаптація викладачів до динамічних змін у цифрових технологіях зумовлює необхідність ознайомлення їх з міжнародними освітніми практиками та методами навчання, які можуть бути адаптовані ними до локальних умов педагогічної діяльності. Цьому сприяє їхня участь у міжнародних проєктах, програмах, вебінарах, науково-практичних конференціях та семінарах. Це дає їм змогу навчатися у колег з інших країн, щоб бути у курсі останніх досягнень у сфері цифровізації професійної освіти.

Ураховуючи викладене, впровадження цифрових технологій у професійну підготовку майбутніх кваліфікованих фахівців є важливим аспектом підвищення рівня інноваційної компетентності викладачів закладів професійної освіти. Розвиток інноваційної компетентності також включає в себе здатність викладачів критично аналізувати цифрові технології, адаптовувати їх до особливостей освітнього процесу. Ключову роль у розвитку інноваційної компетентності викладачів відіграє співпраця з колегами та обмін досвідом, що сприяє створенню професійної мережі й спільноти педагогів-новаторів, готових підтримувати один одного в процесі цифровізації професійної освіти. Таким чином, інноваційна компетентність викладачів закладів професійної освіти у сфері цифрових технологій є необхідною для підвищення якості професійної освіти відповідно до сучасних вимог цифрової трансформації суспільства, потреб ринку праці й

високотехнологічного розвитку галузей економіки.

Список використаних джерел:

1. Барліт О. О., Могілевська В. М., Сібіль О. І. Інформаційно-цифрова компетентність як інструмент вибудовування індивідуальної траєкторії професійного розвитку. *Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету*. 2022. Вип. 13. С. 62-74.

2. Бахмат Н. В., Сторчова Т. В., Моцик Р. В., Мелекесцева Н. В., Братиця Г. Г. Сучасні тенденції розвитку цифрової компетентності майбутніх учителів: європейський досвід. *Академічні візії*. 2023. Вип. 15. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/122> (дата звернення: 11.09.2024).

3. Радкевич О. П. Адаптивне тестування в контексті використання електронних засобів навчання: суть, розроблення та оцінювання. *Professional Pedagogics*, 2023, 1(26), С. 58-73. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2023.26.58-73>.

Пригодій М. А.,

доктор педагогічних наук, професор,

заступник директора з наукової роботи

Інституту професійної освіти НАПН України, м. Київ

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ НА ОСНОВІ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ПЛАТФОРМИ

У сучасному світі, де швидко розвиваються технології, запровадження цифрових платформ має велику актуальність. Ці платформи відкривають нові можливості для навчання та освітнього процесу взагалі [1, с. 226].

По-перше, цифрові платформи забезпечують гнучкість та доступність навчання. Здобувачі освіти можуть отримувати знання в будь-який зручний для них час і місце, що особливо важливо для тих, хто має обмежений доступ до традиційної освіти через різні обставини.

По-друге, цифрові платформи сприяють індивідуалізації навчання. Вони дозволяють адаптувати матеріали та завдання під конкретні потреби та рівень знань кожного здобувача освіти, що сприяє кращому засвоєнню змісту навчального матеріалу.

По-третє, цифрові платформи сприяють розвитку цифрової грамотності. Вони надають можливість працювати з різноманітними цифровими інструментами та програмами, що є важливим аспектом в сучасному інформаційному суспільстві.